

РЕГУЛЮВАЛЬНА РОЛЬ СВІТОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТОРГІВЛІ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ
СТАБІЛЬНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ

Козак Л.С., кандидат економічних наук, Національний транспортний університет, Київ,
Україна

Федорук О.В., кандидат економічних наук, Національний транспортний університет, Київ,
Україна

THE REGULATORY ROLE OF THE WORLD TRADE ORGANIZATION IN ENSURING
OF STABLE FUNCTIONING OF THE SYSTEM OF INTERNATIONAL TRADE LINKS

Kozak L.S., Ph.D., National Transport University, Kyiv, Ukraine

Fedoruk O.V., Ph.D., National Transport University, Kyiv, Ukraine

РЕГУЛИРУЮЩАЯ РОЛЬ ВСЕМИРНОЙ ТОРГОВОЙ ОРГАНИЗАЦИИ В ОБЕСПЕЧЕНИИ
СТАБИЛЬНОГО ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ СИСТЕМЫ МЕЖДУНАРОДНЫХ ТОРГОВЫХ СВЯЗЕЙ

Козак Л.С., кандидат экономических наук, Национальный транспортный университет, Киев,
Украина

Федорук О.В., кандидат экономических наук, Национальный транспортный университет, Киев,
Украина

Постановка проблеми. За останні роки значно розширилася сфера діяльності СОТ, яка на сьогодні далеко виходить за рамки власне торговельних відносин. СОТ є потужною і впливовою міжнародною структурою, здатною виконувати функції міжнародного економічного регулювання. Членство у СОТ стало на сьогодні практично обов'язковою умовою для будь-якої країни, що прагне інтегруватися у світове господарство. Регулювання міжнародної торгівлі в рамках СОТ здійснюється на базі основних правил і принципів, серед яких одним з найважливіших є принцип недискримінації, який означає, що члени СОТ зобов'язані надавати один одному однаково сприятливі умови. Жодна країна не повинна робити винятки для іншої або застосовувати щодо неї дискримінаційний підхід. Принцип недискримінації поділяється на субпринцип режиму найбільшого сприяння, який застосовується до зовнішніх ринків, та субпринцип національного режиму, який стосується до внутрішнього ринку.

Система СОТ заохочує конкуренцію та знижує торговельні бар'єри, внаслідок чого споживачі виграють. Найочевидніша вигода вільної торгівлі для споживача – це зниження вартості життя. У результаті зниження протекціоністських торговельних бар'єрів дешевшають готові імпортовані товари і послуги, а також вітчизняна продукція, у виробництві якої використовуються імпортні комплектуючі. Ширший вибір товарів і послуг – також безсумнівна перевага вільної торгівлі. Зовнішня конкуренція стимулює ефективне вітчизняне виробництво, опосередковано знижує ціни та підвищує якість вітчизняної продукції. Збільшення експорту вітчизняної продукції також збільшує доходи виробників, податкові надходження в бюджет, а отже, і доходи та добробут населення в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для розуміння сучасних регуляторних проблем міжнародного торгово-економічного обміну велике теоретико-методологічне значення мають праці таких зарубіжних вчених, як Б. Баласса, Дж. Бхагваті, А. Данильцева, В. Істерлі, П. Кругмана, Дж. Сакса, Д. Сапсфорда, Г. Фебера, Б. Хокмана, М. Харта та ін. Серед українських вчених-дослідників слід назвати, зокрема, роботи О. Білоруса, І. Бураковського, Д. Лук'яненка, В. Мунтіяна, Ю. Пахомова, А. Поручника, В. Сіденка, Т. Циганкової, А. Філіпенка, у роботах яких зосереджено увагу в основному на питаннях аналізу переваг та недоліків світової торгової системи, оцінки позитивних і негативних наслідків приєднання до СОТ.

Постановка завдання. Основними цілями статті є: дослідження особливостей регулювання міжнародної торгівлі в рамках СОТ; з'ясування основних принципів діяльності Світової організації торгівлі; аналіз позитивних аспектів діяльності СОТ та недоліків в її функціонуванні; обґрунтування перспектив для розвитку національної економіки у результаті набуття Україною членства в СОТ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Світова організація торгівлі – це міжнародна організація, метою якої є розробка системи правових норм міжнародної торгівлі та контроль за їх дотриманням. Головними цілями Організації є забезпечення тривалого і стабільного функціонування системи міжнародних торговельних зв'язків, лібералізація міжнародної торгівлі, поступове скасування митних і торговельних обмежень, забезпечення прозорості торговельних процедур. СОТ була створена у січні 1995 року після підписання відповідної багатосторонньої угоди у м. Марракеш (Марокко) 15 квітня 1994 року. СОТ стала правонаступницею Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ) – організації, яка проіснувала з 1947 по 1994 рік і нараховувала 128 членів. У рамках ГАТТ було проведено вісім раундів багатосторонніх переговорів, спрямованих на лібералізацію торгівлі, скасування тарифних обмежень та зниження митних зборів [1]. У ході переговорів було укладено 28 угод, що формують основу нормативно-правової бази СОТ, основними з яких є ГАТТ, Генеральна Угода з торгівлі послугами (ГАТС), Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС), Угода про вирішення спорів, Угода про сільське господарство, Угода про застосування санітарних та фітосанітарних заходів, Угода про технічні бар'єри в торгівлі, Угода про правила походження, Угода про процедури імпортного ліцензування, Угода про пов'язані з торгівлею інвестиційні заходи, Угода про субсидії та компенсаційні заходи, Угода про захисні заходи. Станом на вересень 2015 року членами СОТ є 161 країна світу, 22 країни ведуть переговори щодо вступу до СОТ. Членство у СОТ передбачає обов'язкову участь у всіх багатосторонніх угодах, крім декількох з обмеженим колом учасників.

Вищим органом СОТ є Міністерська Конференція, яка скликається раз на 2 роки і приймає найбільш важливі рішення у сфері торгівлі. Керівний орган – Генеральна Рада СОТ. Засідання цього органу проводяться кожні два місяці для здійснення нагляду за функціонуванням організації і виконанням відповідних угод. Генеральна Рада також виступає в якості вищого органу для розв'язання спорів і проведення огляду торговельної політики країн-членів. Секретаріат СОТ розміщується у Женеві, його очолює Генеральний директор, якому допомагають 4 заступники. З 1 вересня 2013 року Генеральним директором СОТ є Роберто Азеведо (до обрання обіймав посаду Постійного представника Бразилії при СОТ та інших міжнародних економічних організаціях у Женеві). Офіційними мовами СОТ є англійська, французька та іспанська [2].

До основних принципів діяльності СОТ належать:

1. Принцип найбільшого сприяння (принцип недискримінації) полягає в тому, що країна мусить надати своєму партнерові по СОТ такі самі привілеї, які вона надає будь-якій іншій державі. Якщо уряд країни застосовує якусь нову пільгу в торгівлі з іншою державою, то ця пільга має обов'язково поширитись на торгівлю з рештою країн – членів СОТ. Тобто не може бути односторонніх пільг, бо це означатиме дискримінацію інших партнерів.

2. Принцип національного режиму. Його суть у тому, що країни-учасниці повинні встановлювати для товарів своїх партнерів по СОТ такий самий режим, як і для своїх товарів на власному ринку.

3. Принцип захисту національної промисловості. Якщо все ж таки країна мусить ввести імпортні тарифи для захисту своєї промисловості, то це мають бути саме митні тарифи, а не торговельно-політичні заходи (квоти, дискримінаційні стандарти тощо).

4. Принцип утворення стійкої основи торгівлі. Це означає, що тарифні рівні, які узгоджені в рамках СОТ, не можуть переглядатися окремою країною-членом в односторонньому порядку.

5. Принцип сприяння справедливій конкуренції має відношення до субсидій і демпінгу. Ці заходи засуджуються. Якщо ж якась країна їх застосовує, то її торговельний партнер має право використати компенсаційні заходи, які нівелювали б ці дії. Але основна позиція СОТ полягає в забороні застосування субсидій та демпінгу.

6. Принцип дії в надзвичайних ситуаціях. Якщо країна потерпає від якогось непередбаченого лиха (стихія, соціальні заворушення), то вона може тимчасово вийти за межі взятих на себе торговельних обов'язків (може підвищити тариф, увести квоти тощо), але за узгодженням із СОТ.

7. Принцип регіональних торговельних домовленостей означає, що для регіональних інтеграційних угруповань може встановлюватись особливий режим, виняток з узгоджених правил. Наприклад, в ЄС країни-члени встановили між собою найсприятливіший торговельний режим, без усяких обмежень. Такі надзвичайні пільги жодна країна ЄС не надає іншим партнерам по СОТ, що є порушенням принципу найбільшого сприяння. Розв'язання цієї суперечливості вбачається у створенні міжрегіональних зон вільної торгівлі, де усі торговельні бар'єри будуть усунені.

До позитивних аспектів діяльності СОТ віднесені:

- зміцнення міжнародної стабільності: світова торговельна система сприяє збереженню миру, запобігає виникненню військових конфліктів внаслідок створення можливості розв'язання торговельних суперечок і гармонізації економічних інтересів;
- ефективний механізм розв'язання суперечок: інституційні механізми організації, створені в межах СОТ, дозволяють конструктивно розв'язувати торговельні суперечки;
- забезпечення однакових можливостей для всіх учасників: діяльність СОТ ґрунтується на правилах, вироблених і ухвалених усіма країнами-членами, а не під впливом окремих країн;
- зниження вартості життя: лібералізація світової торгівлі об'єктивно веде до зникнення внутрішніх цін на національному ринку;
- ширший вибір товарів та послуг на національних ринках;
- підвищення рівня доходів: усунення бар'єрів у торгівлі дозволяє виробникам виходити на світовий ринок;
- піднесення зайнятості: торгівля стимулює економічне зростання та створення нових робочих місць;
- підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності;
- боротьба з корупцією: система міжнародних правил і норм щодо торгівлі й торговельної політики стимулює роботу урядів країн-учасниць, сприяє підвищенню дисципліни й порядку;
- захист від лобіювання: механізм торговельної системи сприяє формуванню ширшого погляду урядів на національну торгову політику, запобігаючи практиці реалізації інтересів вузьких груп тиску.

Разом з тим політики й економісти багатьох країн відзначають певні недоліки у функціонуванні СОТ, а саме:

- захист інтересів ТНК;
- неефективність механізму розв'язання торговельних суперечок;
- диктат з боку СОТ та втрата національного суверенітету;
- скорочення робочих місць через конкуренцію іноземних товарів на національному ринку;
- пріоритет комерційних інтересів над проблемами розвитку;
- домінування комерційних інтересів над проблемами довкілля;
- домінування комерційних інтересів над проблемами охорони здоров'я;
- бідні країни не мають альтернативи приєднанню до СОТ;
- маленькі країни в СОТ безсилі, вони не можуть впливати на прийняття рішень.

Процес вступу України до СОТ розпочався 30 листопада 1993 року, коли до Секретаріату ГАТТ було подано офіційну заявку Уряду України про намір приєднатися до ГАТТ. 5 лютого 2008 року у Женеві відбулося засідання Генеральної Ради СОТ, на якому було підписано Протокол про вступ України до СОТ. 10 квітня 2008 року Верховна Рада України прийняла законопроект «Про ратифікацію Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі». 16 квітня 2008 року Закон про ратифікацію був підписаний Президентом України. Згідно з процедурами СОТ, 16 травня 2008 року Україна стала повноправним членом цієї Організації [3].

Набуття Україною членства в СОТ створило необхідні передумови для підписання у червні 2010 року Угоди про вільну торгівлю з Європейською асоціацією вільної торгівлі (Норвегія, Швейцарія, Ісландія та Ліхтенштейн), яка набрала чинності з 1 червня 2012 року; стало потужним стимулом для започаткування переговорів з Європейським Союзом щодо створення зони вільної торгівлі. Політичну частину Угоди про асоціацію з Європейським Союзом України було підписано 21 березня 2014 року. Економічну частину цієї угоди було підписано 27 червня 2014 року. Уряд України здійснює активну зовнішньоторговельну політику шляхом участі нашої країни у багатосторонніх торговельних переговорах та проводить роботу, спрямовану на реалізацію переваг членства України у СОТ з метою розширення експортних можливостей українських товаровиробників та захисту економічних інтересів держави на зовнішніх ринках.

19 та 21 квітня 2016 року у штаб-квартирі Світової організації торгівлі у Женеві відбулося засідання Органу СОТ з огляду торговельної політики. Під час нього було проведено перший огляд торговельної політики України, який продемонстрував суттєву зацікавленість країн – членів СОТ до України та засвідчив дотримання нашою країною одного з основних принципів цієї міжнародної організації – прозорості торговельної політики. У своїх виступах делегації членів СОТ позитивно оцінили реформи, впроваджені Урядом України у таких сферах як дерегуляція, лібералізація торговельного режиму, здійснення державних закупівель, технічне регулювання, децентралізація, реформування банківського та газового секторів і державних підприємств, досягнення стабілізації макроекономічної ситуації тощо [4]. Члени СОТ відзначили суттєвий внесок України у розвиток

багатосторонньої торговельної системи та привітали ратифікацію Україною Угоди СОТ про спрощення процедур торгівлі, прийняття Протоколу про внесення змін до Угоди ТРІПС та приєднання до Угоди СОТ про державні закупівлі.

В Україні за 9 місяців 2016 р. експорт товарів становив 25874,5 млн дол. США, імпорт – 27635,3 млн дол. Порівняно із січнем – вереснем 2015 р. експорт скоротився на 8,7 % (на 2477,4 млн дол.), імпорт майже не змінився (скоротився на 6,4 млн дол.) (рис. 1, рис. 2). Негативне сальдо становило 1760,8 млн дол. (за 9 місяців 2015 р. позитивне – 710,2 млн дол.). Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 0,94 (за 9 місяців 2015 р. – 1,03). Зовнішньоторговельні операції проводились з партнерами із 219 країн світу (табл. 1) [5].

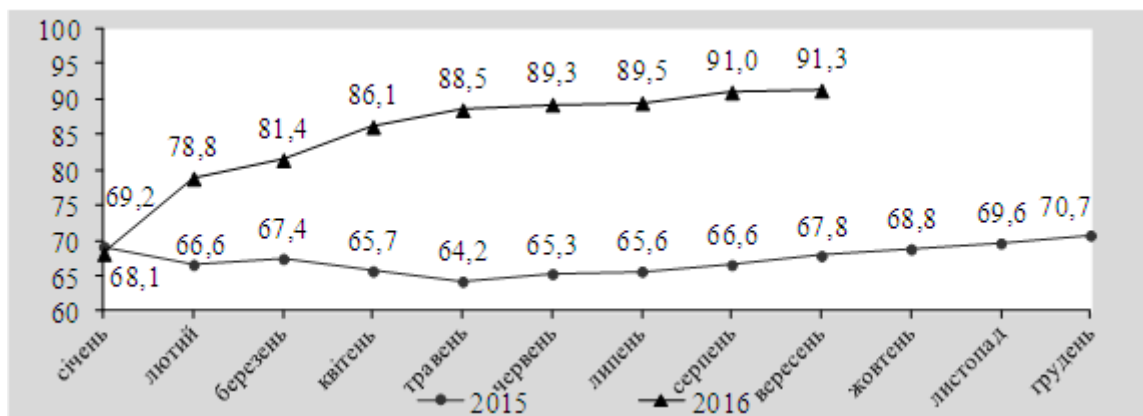

Рисунок 1 – Темпи зростання (зниження) експорту товарів в Україні (у % до відповідного періоду попереднього року, наростаючим підсумком)

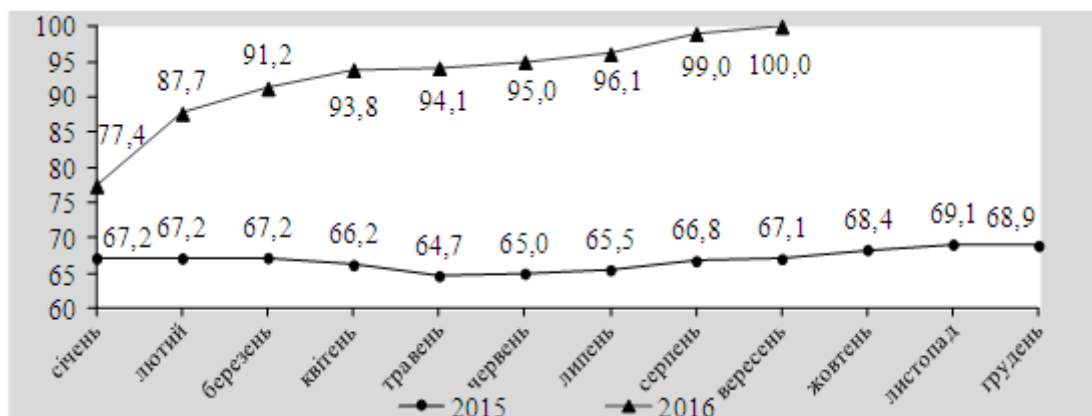

Рисунок 2 – Темпи зростання (зниження) імпорту товарів в Україні (у % до відповідного періоду попереднього року, наростаючим підсумком)

Обсяги експорту товарів в Україні у 2015 р. за видами їх транспортування розподілялися таким чином: морськими суднами перевезено 51,0 % від загального обсягу експорту товарів, вантажними автомобілями – 24,3 % та залізничними вагонами – 14,0 %. Серед основних видів транспорту, яким ввозились товари в Україну, значна частка припадала на вантажні автомобілі – 41,7 %, залізничні вагони – 18,9 %, трубопровідний транспорт – 12,0 % (табл. 2).

Для України, частка експорту в ВВП якої становить близько 50 %, набуття членства в СОТ у 2008 році та, внаслідок цього, встановлення чітких правил гри на світовому ринку та лібералізація зовнішньоторговельних режимів 161 країн – членів СОТ, на які припадає понад 95 % світової торгівлі, стало важливим чинником забезпечення подальшого розвитку національної економіки. Це стало початком важливого етапу повномасштабної інтеграції держави не лише у світову торговельну систему, а й у світову економіку. Членство в СОТ дозволило українським експортерам отримати передбачуваний та сприятливий недискримінаційний режим на ринках членів Організації, можливість врегулювання поточних торговельних проблем і спірних питань як у дво-, так і багатосторонньому форматі [6].

Таблиця 1 – Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами в Україні за 9 місяців 2016 р.

Країни	Експорт			Імпорт			Сальдо
	млн дол. США	у % до 9 місяців 2015	у % до загального обсягу	млн дол. США	у % до 9 місяців 2015	у % до загального обсягу	
<i>Усього</i>	25874,5	91,3	100,0	27635,3	100,0	100,0	-1760,8
у тому числі							
Австрія	243,3	97,5	0,9	358,3	155,2	1,3	-115,0
Бангладеш	260,5	177,6	1,0	44,1	106,5	0,2	216,4
Бельгія	193,9	85,3	0,7	323,6	117,3	1,2	-129,7
Білорусь	626,2	98,6	2,4	2011,1	112,3	7,3	-1384,9
Болгарія	306,7	94,0	1,2	116,0	59,3	0,4	190,7
Велика Британія	234,7	85,7	0,9	465,1	104,6	1,7	-230,4
В'єтнам	53,0	78,3	0,2	218,5	118,3	0,8	-165,5
Греція	117,1	104,2	0,5	131,9	100,5	0,5	-14,8
Грузія	271,2	92,8	1,0	40,1	98,5	0,1	231,1
Данія	106,6	106,1	0,4	139,1	136,3	0,5	-32,5
Єгипет	1569,7	100,6	6,1	38,9	80,3	0,1	1530,8
Ізраїль	356,1	81,3	1,4	145,1	100,7	0,5	211,0
Індія	1202,8	115,5	4,6	347,6	103,3	1,3	855,2
Індонезія	266,7	292,6	1,0	160,1	131,7	0,6	106,6
Ірак	284,9	78,7	1,1	-	-	-	284,9
Іран	293,7	62,7	1,1	28,7	126,8	0,1	265,0
Іспанія	707,9	112,9	2,7	363,7	112,7	1,3	344,2
Італія	1368,8	97,1	5,3	1007,9	146,2	3,6	360,9
Казахстан	304,7	55,1	1,2	268,3	104,9	1,0	36,4
Китай	1447,8	72,4	5,6	3314,1	122,2	12,0	-1866,3
Республіка Корея	254,6	83,9	1,0	193,9	98,8	0,7	60,7
Литва	181,5	104,6	0,7	312,3	91,5	1,1	-130,8
Ліван	241,8	114,4	0,9	0,8	120,5	0,0	241,0
Молдова	348,9	87,4	1,3	33,5	123,0	0,1	315,4
Нідерланди	737,3	115,3	2,8	392,6	121,9	1,4	344,7
Німеччина	1047,8	107,8	4,0	3041,8	100,6	11,0	-1994,0
Об'єднані Арабські Емірати	207,9	88,5	0,8	48,8	109,2	0,2	159,1
Польща	1554,8	106,1	6,0	1884,7	111,3	6,8	-329,9
Російська Федерація	2553,9	69,9	9,9	3615,3	65,7	13,1	-1061,4
Румунія	533,9	128,4	2,1	269,0	113,2	1,0	264,9
Саудівська Аравія	438,2	71,9	1,7	101,8	100,6	0,4	336,4
Словаччина	331,5	93,7	1,3	307,6	122,7	1,1	23,9
США	320,6	86,7	1,2	1277,7	114,8	4,6	-957,1
Таїланд	359,4	161,0	1,4	122,3	149,0	0,4	237,1
Туреччина	1517,5	73,0	5,9	756,7	133,7	2,7	760,8
Угорщина	791,1	120,3	3,1	608,5	47,2	2,2	182,6
Фінляндія	48,1	152,4	0,2	158,6	96,9	0,6	-110,5
Франція	337,3	95,8	1,3	1036,9	157,2	3,8	-699,6
Чехія	416,5	103,4	1,6	472,8	134,4	1,7	-56,3
Швейцарія	75,5	69,5	0,3	505,6	145,2	1,8	-430,1
Швеція	51,2	126,1	0,2	290,6	165,8	1,1	-239,4
Японія	122,4	69,5	0,5	384,6	134,8	1,4	-262,2
<i>Країни СНД</i>	<i>4313,0</i>	<i>72,9</i>	<i>16,7</i>	<i>6038,0</i>	<i>78,8</i>	<i>21,8</i>	<i>-1725,0</i>
<i>Країни ЄС</i>	<i>9762,0</i>	<i>104,4</i>	<i>37,7</i>	<i>12091,4</i>	<i>107,3</i>	<i>43,8</i>	<i>-2329,4</i>

Таблиця 2 – Розподіл обсягів експорту-імпорту товарів в Україні за видами їх транспортування у 2015 р.

Види транспортування товарів	Експорт			Імпорт		
	млн дол. США	у % до 2014	у % до загального обсягу	млн дол. США	у % до 2014	у % до загального обсягу
<i>Усього</i>	<i>38134,8</i>	<i>70,7</i>	<i>100,0</i>	<i>37502,3</i>	<i>68,9</i>	<i>100,0</i>
у тому числі						
морське судно	19467,3	76,2	51,0	2161,2	83,2	5,8
контейнер на морському судні	1983,4	90,5	5,2	3671,4	62,6	9,8
вантажний автомобіль на морському судні	399,8	69,2	1,0	209,1	58,4	0,6
залізничний вагон	5335,8	52,3	14,0	7083,0	65,6	18,9
контейнер на залізничному вагоні	179,6	68,0	0,5	159,6	91,7	0,4
вантажний автомобіль	9270,6	70,8	24,3	15625,7	69,9	41,7
контейнер на вантажному автомобілі	181,5	94,5	0,5	135,2	57,5	0,4
повітряне судно	665,8	77,7	1,7	1020,4	69,4	2,7
експрес-відправлення	66,1	80,9	0,2	393,5	65,1	1,0
трубопровідний транспорт	–	–	–	4512,4	78,4	12,0
лінії електропередачі	149,7	30,8	0,4	84,8	2048,7	0,2
транспортний засіб, що переміщується своїм ходом як товар	197,6	128,1	0,5	497,5	69,5	1,3

Вступ до СОТ дозволив розпочати переговори про укладення угод про вільну торгівлю з основними та перспективними торговельними партнерами нашої держави, зокрема, з ЄС, Європейською асоціацією вільної торгівлі (Ісландія, Ліхтенштейн, Норвегія та Швейцарія), Чорногорією, Канадою, Туреччиною, Сінгапуром тощо. Крім того, з набуттям членства в СОТ держава отримала розширені можливості використання інструментів торговельного захисту, захисних заходів у зв'язку з платіжним балансом, певних нетарифних заходів, механізму врегулювання спорів, перегляду рівня тарифного захисту (зв'язаних ставок ввізного мита) через процедуру зміни тарифних розкладів.

У рамках переговорного процесу щодо вступу України до СОТ ЄС і США надали нашій державі статус країни з ринковою економікою, що є важливим позитивним чинником під час проведення антидемпінгових розслідувань щодо українських товарів. Вступ до СОТ вплинув на зменшення кількості обмежувальних заходів (антидемпінгових, компенсаційних, спеціальних), що застосовувались до української продукції іноземними країнами, з 40 у 2008 році до 26 станом на 01.05.2015. При цьому значне зменшення застосованих заходів відбулось протягом перших років членства України в СОТ (з 40 до 30). Набувши членства у СОТ, Україна отримала можливість брати безпосередню участь у багатосторонніх торговельних переговорах раунду «Доха-Розвиток» та переговорах з питань приєднання до СОТ нових країн-членів для реалізації інтересів держави у торговельно-економічній сфері. Участь в інформаційній системі СОТ та використання переваг від участі у системі завчасного обміну інформацією надало можливість доступу українських підприємств до інформації та джерел отримання інформації щодо змін у торговельних режимах країн – членів СОТ, ініціювання діалогу та обговорень з метою покращення умов торгівлі [7].

На даний час Україна є членом 21 робочих груп щодо вступу нових членів до СОТ, а саме: Азербайджан, Алжир, Андорра, Афганістан, Багамські Острови, Білорусь, Боснія та Герцеговина, Бутан, Іран, Ірак, Казахстан, Коморські Острови, Ліберія, Ліван, Лівія, Сан-Томе і Принсіпі, Сербія, Судан, Узбекистан, Екваторіальна Гвінея, Ефіопія. У ході переговорів Україна ставить на меті розширити можливості щодо диверсифікації та зростання експорту товарів та послуг українських виробників, а також виходу на нові географічні ринки, за рахунок зниження зв'язаних ставок ввізного мита країн в режимі найбільшого сприяння; усунення нетарифних бар'єрів (у т. ч. у сфері технічного регулювання, санітарних та фітосанітарних вимог, субсидування); забезпечення передбачуваності та прозорості торговельного режиму країн завдяки зобов'язанням щодо приведення національного законодавства та практики у повну відповідність до норм угод СОТ.

Сільське господарство завжди було важливою складовою переговорного процесу в рамках вступу України до СОТ. Основною метою успішного завершення цих переговорів було забезпечення

належного рівня підтримки агропромислового комплексу країни та створення умов для конкурентоспроможності українського сільськогосподарського виробника після вступу до СОТ. Країни, що приєднуються до Організації, відповідно до Угоди СОТ про сільське господарство беруть на себе певні зобов'язання щодо державної підтримки сільського господарства, доступу до ринку сільськогосподарських і продовольчих товарів, механізму оподаткування виробництва, експортної конкуренції в сільськогосподарській і продовольчій торгівлі тощо.

Принциповим досягненням переговорів можна вважати домовленість стосовно підтримки сільського господарства, яка дозволяє ефективно субсидувати агропромисловий комплекс. Відповідно до загальноприйнятої практики, в системі СОТ діє правило щодо скорочення, для розвинених країн, домовленого сукупного виміру підтримки сільського господарства на 20 % протягом шести років з моменту вступу до СОТ. В рамках поточного раунду переговорів «Доха-Розвиток» узгоджується 30 % скорочення протягом п'яти років з дати завершення переговорів. Завдяки своїй позиції на переговорах, Україна не має зобов'язань перед СОТ по скороченню внутрішньої підтримки, що надається через «жовті» програми. Є лише зобов'язання не перевищувати домовлений річний сукупний вимір підтримки (СВП). Щорічний СВП, який акумулює в собі окремі «жовті» програми підтримки, не повинен перевищувати для України 3 млрд 43 млн грн. При цьому, можливості надання підтримки не обмежуються цим показником. Додатково Україна може кожен рік витратити на «жовті» програми до 5 % від річної вартості виробництва валової продукції сільського господарства та до 5 % від річної вартості по кожному окремому продукту.

Як і всі країни – члени СОТ, Україна не має обмежень на «зелені» програми внутрішньої підтримки сільського господарства, вплив яких на торгівлю відсутній або мінімальний, за умови, що ці програми відповідають умовам, визначеним в Угоді СОТ про сільське господарство. Бюджетне фінансування програм «зеленої скриньки» може бути збільшено Україною, тому що воно не обмежується з боку СОТ, – на видатки на створення інфраструктури, консалтинг, маркетингові послуги, охорону навколишнього середовища, навчання, інспектування продукції, розбудову сучасної системи технічних стандартів, прискорення роботи по їх гармонізації з міжнародними та європейськими. Таким чином, домовлений рівень державної підтримки сільського господарства, за умов певного реформування механізму надання такої підтримки, передбачає достатні можливості для захисту українського агропромислового комплексу в умовах членства у СОТ та відповідає сучасним потребам. Наразі необхідним є реформування механізму надання державної підтримки відповідно до принципів СОТ.

Найбільші суперечки у вступному процесі викликали питання про доступ до українського ринку цукру-сирцю з тростини. Питання полягало у необхідності забезпечення мінімального доступу на український ринок відповідно до правил СОТ (не менше 5 % від внутрішнього споживання). Тариф на цукор білий та цукор-сирець на рівні 50 %, але не менше 300 євро за тону означав фактичне закриття ринку, неприйнятне не тільки для членів СОТ, а й для українського споживача – Україна протягом останніх років щорічно додатково ухвалювала квоти на пільговий імпорту цукру. В ході складного переговорного процесу була погоджена пропозиція української сторони про запровадження щорічної тарифної квоти в обсязі 260 тис. тонн (впливові країни – члени СОТ наполягали на 480 тис. тонн) зі ставкою ввізного мита 2 % в межах квоти на ввезення цукру-сирцю з тростини, що є оптимальним обсягом для захисту ринку, забезпечення конкуренції і створення страхового фонду на випадок неврожаю цукрового буряку. Водночас поза межами квоти українська сторона відстояла захисний митний тариф зі ставкою 50 %.

Важливим моментом переговорів стало також збереження Україною права застосування спеціального режиму оподаткування ПДВ для сільськогосподарських товаровиробників шляхом акумуляції, що в умовах нестачі вільних бюджетних коштів є вагомим та дієвим механізмом непрямой підтримки сільськогосподарських товаровиробників (щорічно близько 2 млрд грн). Слід зазначити, що окремі країни – члени СОТ обґрунтовано відзначали невідповідність режиму акумуляції ПДВ вимогам Статті III ГАТТ 1994 «Національний режим щодо внутрішнього оподаткування та регулювання», відповідно до якої «Товари, які походять з території будь-якої сторони, імпортовані на територію будь-якої іншої сторони, не повинні підпадати, прямо чи опосередковано, під внутрішні податки та інші внутрішні збори будь-якого роду, які перевищують податки та збори, що прямо чи опосередковано застосовуються до аналогічних вітчизняних товарів...». Незважаючи на це, делегація України змогла захистити режим акумуляції ПДВ, який передбачає застосування ПДВ за ставкою 20 % щодо всієї реалізованої сільськогосподарської продукції, незалежно від того, чи вона імпортована, чи вироблена на території України. Отже, відповідно до зобов'язань держави перед СОТ, у сільськогосподарському секторі відносин не забороняється використовувати механізм

аккумуляції ПДВ, направлений на підтримку вітчизняних виробників. Крім того, з метою виконання зобов'язань, прийнятих у рамках СОТ, та забезпечення належного рівня підтримки сільськогосподарських товаровиробників в умовах СОТ були прийняті певні законодавчі зміни, спрямовані на збереження непрямой підтримки аграріїв в умовах членства в СОТ. Відповідні дотації збережені і у прийнятому Податковому Кодексі України.

Варто відмітити, що 31 жовтня 2016 року в Женеві відбулось чергове регулярне засідання Комітету СОТ з питань митної оцінки, в якому брала участь делегація України. Під час засідання Комітету представники країн – членів СОТ обговорили нотифікації країн щодо національного законодавства в сфері митної оцінки. Були розглянуті відповіді України на запитання Норвегії (документ G/VAL/W/288 від 18.04.2016), які переважно стосувалися використання українськими митницями довідкових баз даних при визначенні митної вартості товарів. Разом з тим, делегація України поінформувала країни-члени про реформу митної галузі, порядок здійснення митної оцінки товарів в Україні та скасування Урядом постанови Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2015 року № 724 «Про використання у системі управління ризиками орієнтовних показників митної вартості товарів». Застосування зазначеної постанови викликало системне занепокоєння певних країн-членів на попередніх засіданнях Комітету.

Процес оцінки вартості товарів на митниці має таке ж важливе значення для бізнесу як і рівень ставок ввізного мита. З метою створення справедливої, єдиної і нейтральної системи оцінки товарів для митних цілей, яка б відповідала комерційним реаліям, і забороняла використання довільних та фіктивних митних оцінок, в результаті Уругвайського раунду багатосторонніх переговорів було укладено Угоду про застосування Статті VII ГАТТ-1994 (Угода про митну оцінку). Комітет СОТ з питань митної оцінки здійснює нагляд за виконанням Угоди про застосування Статті VII ГАТТ-1994. Діяльність Комітету спрямована на надання членам СОТ можливості проведення консультацій з питань здійснення митної оцінки товарів у відповідності до зазначеної Угоди [8].

Крім того, 11 та 13 жовтня 2016 року відбулося засідання Органу СОТ з огляду торговельної політики, під час якого було проведено сьомий Огляд торговельної політики Республіки Корея. Корея стала членом СОТ з 1 січня 1995 року, і зазначений захід дозволив іншим членам цієї міжнародної організації дізнатися про останні досягнення торговельної політики цієї країни, а також про виклики, які перед нею постають. Учасники засідання обговорили звіти, підготовлені Урядом Республіки Корея та Секретаріатом СОТ, а також запитання, які становили торговельний інтерес для інших країн, та відповіді на них від Кореї (всього було завчасно надано понад 700 письмових запитань). Під час засідання з заявами виступили представники 39 делегацій, що також свідчило про значну зацікавленість членів СОТ у розвитку торговельно-економічних взаємовідносин з Республікою Корея. Під час обговорення члени СОТ відзначали стійкість економіки Кореї, яка відновилася після фінансової кризи 2008 року і продовжує зростати, а також все більш важливу роль країни у міжнародній торгівлі.

Делегація Республіки Корея поінформувала учасників засідання, що стратегічною основою досягнення такого економічного стану були трирічний план економічних інновацій та ініціатива створення «креативної економіки». Також було повідомлено про заходи, спрямовані на створення більш відкритої та незалежної економічної системи через залучення іноземних інвестицій та реалізацію реформ державного сектора та регуляторної системи. Представники багатьох делегацій оцінили зусилля Кореї з оновлення регуляторної бази, вбачаючи водночас можливості для подальшого удосконалення, зокрема реєстраційних, інформаційних, ліцензійних та дозвільних вимог щодо іноземних інвестицій. Незважаючи на заходи з просування країни та високу позицію в рейтингу Світового банку за індексом легкості ведення бізнесу, показник залучення прямих іноземних інвестицій залишається значно нижчим, ніж відтік. Тому члени СОТ закликали Корею скоротити різні обмеження. На їх думку, зазначене в поєднанні з більш ефективним застосуванням норм законодавства щодо посилення захисту прав інтелектуальної власності зробило б інвестування в Корею привабливішим [2].

Іншим викликом, який обговорювали члени СОТ, є розрив в продуктивності виробничого сектора та сектора послуг Кореї. Як і інвестування, торгівля послугами може бути одним з рушійних чинників майбутнього розвитку країни. Водночас сектор послуг залишається недостатньо розвинутим, з обмеженою конкуренцією в основних видах діяльності. Тому деякі учасники закликали Корею запровадити реформи, спрямовані на підвищення продуктивності цього сектора та подальше його «відкриття», особливо щодо тих видів діяльності, які в даний час передбачають обмеження на допустиму частку іноземного володіння. Зазначалося також і про наявність розриву у продуктивності великих корпорацій та малих і середніх підприємств. Під час обговорення деякі члени СОТ

акцентували увагу на потребі Кореї у забезпеченні відповідної підтримки малих і середніх підприємств, зокрема для того, щоб такі підприємства могли скористатися перевагами нових бізнес-можливостей, що виникають в результаті укладання двосторонніх та регіональних торговельних угод.

Члени СОТ відзначали, що хоча Корея швидко розширює свою участь у преференційних угодах, вона залишається надійним прихильником багатосторонньої торговельної системи. Так, багато учасників високо оцінювали конструктивну участь країни у різних видах діяльності СОТ, зокрема таких як проведення торговельних переговорів та обговорення питань щодо електронної комерції тощо. Було також відмічено досягнення значного прогресу Кореї у спрощенні торгівлі, включаючи ратифікацію Угоди СОТ про спрощення процедур торгівлі та запровадження мінімальних вимог щодо митного оформлення під час здійснення он-лайн покупок.

Водночас деякі члени СОТ закликали Корею до забезпечення своєчасності подання нотифікацій про експортні субсидії та внутрішню підтримку сільського господарства, а також до підтвердження та поновлення розкладу тарифних зобов'язань. При цьому багато учасників висловлювали занепокоєння щодо тарифного режиму в цілому, звертаючись до корейської делегації з проханням сприяти спрощенню структури митного тарифу та зниженню ставок. Наголошувалося також на необхідності продовження процесу гармонізації промислових стандартів Республіки Корея з міжнародними стандартами. Висловлювалися занепокоєння щодо існуючої невідповідності між законодавством про санітарні та фітосанітарні заходи, положеннями багатосторонніх угод та міжнародними стандартами. Члени закликали Корею співпрацювати більш конструктивно з усіма зацікавленими особами з метою мінімізації ризиків створення потенційних торговельних бар'єрів.

Шостий Огляд торговельної політики Китайської Народної Республіки було проведено 20 та 22 липня 2016 року під час засідання Органу СОТ з огляду торговельної політики. Китай став членом СОТ з 11 грудня 2001 року, і зазначений захід дозволив спільно з іншими членами цієї міжнародної організації в черговий раз проаналізувати та оцінити зміни і тенденції розвитку економічної, торговельної та інвестиційної політики цієї країни. Під час зазначеного заходу обговорювалися два основні документи – звіти, підготовлені Урядом Китаю (документ WT/TPR/G/342) та Секретаріатом СОТ (документ WT/TPR/S/342), а також запитання, які становили торговельний інтерес для інших країн (всього було завчасно надано понад 1800 письмових запитань), та відповіді на них від КНР. В обговоренні взяли участь представники 59 делегацій, які були поінформовані про досягнення державної політики Китаю в макроекономічній та інших сферах. Зокрема, відзначалося, що незважаючи на уповільнення зростання реального ВВП в КНР, починаючи з 2013 року, значення цього показника залишається достатньо високим і складає 6,5–7 відсотків щорічно завдяки, в першу чергу, значному внутрішньому попиту.

Представники Уряду Китаю повідомили про структурні зміни в економіці, які мають забезпечити економічне зростання, обумовлене розвитком сектора послуг та галузей промисловості, що базуються на знаннях. У цьому зв'язку деякі учасники зазначили, що така трансформація потребуватиме нових ринкових підходів до розподілу інвестицій та ресурсів. При цьому деякі учасники висловили занепокоєння щодо уповільнення реформ через наявність певних бар'єрів для здійснення іноземних інвестицій, особливо у сферах, визначених стратегічно важливими або пов'язаними з національною безпекою (наприклад, заборона іноземного інвестування у процесі виробництва, розповсюдження та демонстрування фільмів; регулювання поширення іноземної аудіовізуальної продукції; стандарти банківської діяльності та страхування; доступ до ринку телекомунікаційних та фінансових послуг). Тому представники країн – членів СОТ закликали до створення більш відкритого, прогнозованого та прозорого режиму іноземного прямого інвестування, що дозволить Китаю більш повно скористатися його перевагами, і сприятиме швидкому розвитку сектора послуг та подальшому зростанню економіки.

Слід додати, що 1 та 3 червня 2016 року відбулося засідання Органу СОТ з огляду торговельної політики, під час якого було проведено третій Огляд торговельної політики Об'єднаних Арабських Еміратів. Цей захід став своєрідним іспитом для цієї країни, враховуючи відзначення у цьому році двадцятиріччя її членства у СОТ, та дозволив спільно з іншими членами цієї міжнародної організації оцінити тенденції розвитку економічної, торговельної та інвестиційної політики ОАЕ. Учасники засідання обговорили звіти, підготовлені Урядом ОАЕ та Секретаріатом СОТ, а також запитання, які становили торговельний інтерес для інших країн, та відповіді на них від Об'єднаних Арабських Еміратів. Це сприяло кращому розумінню змін в економіці ОАЕ за час, що минув з дати попереднього огляду у 2012 році, а також цілей та перспектив подальшого розвитку.

Представники всіх 39 делегацій, що виступали під час першої сесії згаданого засідання, відмітили успішну диверсифікацію економіки ОАЕ, що дозволила країні витримати не лише фінансову кризу, що розпочалася у 2008 році, а і падіння цін на нафту, починаючи з 2014 року. І хоча нафтогазовий сектор та суміжні галузі і в даний час мають важливе значення для ОАЕ, зростання її економіки забезпечується іншими сферами, насамперед, такими як будівництво, оптова та роздрібна торгівля, туризм та виробництво. Прагнення до диверсифікації втілено у стратегії розвитку ОАЕ, визначеній у документі «Бачення 2021» (Vision 2021), яка сфокусована на сприянні інноваціям та формуванні економіки, що базується на знаннях. Очікується, що реалізація цієї стратегії забезпечить подальший сталий розвиток економіки ОАЕ та зменшить її залежність від нафти та газу. Учасники засідання також відзначили позитивні зміни у торговельній політиці ОАЕ: зв'язаність всіх тарифних ліній; низький рівень тарифного захисту (від 0 % до 5 %); активну участь ОАЕ у діяльності СОТ, зокрема приєднання до Угоди СОТ про спрощення процедур торгівлі та розширеної Угоди СОТ про інформаційні технології, набуття статусу спостерігача та плани ратифікації у перспективі Угоди про державні закупівлі тощо. Водночас деякі делегації висловлювали занепокоєння стосовно процедур та вимог, що ускладнюють імпорту продукції до ОАЕ, а саме: регуляторних вимог до імпорту, процедур митного інспектування та оформлення, вимог у сфері санітарного та фітосанітарного контролю, технічного регулювання, а також легалізації документів, необхідних для імпортування. Зазначалося, що такі вимоги призводять до збільшення часу та витрат на ведення бізнесу та обмежують можливості здійснювати торгівлю.

15 та 17 березня 2016 року відбулося засідання Органу СОТ з огляду торговельної політики, під час якого було проведено шостий огляд торговельної політики Турецької Республіки. Учасники засідання обговорили звіти, підготовлені Урядом Туреччини та Секретаріатом СОТ, а також запитання, які становили торговельний інтерес для інших членів СОТ (всього було подано понад 500 запитань), та відповіді на них від Турецької Сторони. Це сприяло кращому розумінню основних напрямів економічної, торговельної та інвестиційної політики Турецької Республіки за час, що минув з дати попереднього огляду у 2012 році, а також цілей та перспектив її подальшого розвитку. Так, за період між оглядами економіка Туреччини продемонструвала зростання ВВП та обсягів торгівлі, незважаючи на геополітичну нестабільність у регіоні. Водночас коливання темпів росту ВВП (2,2 % – у 2012 році, 4,1 % – у 2013 році, 2,9 % – у 2014 році, 3,1 % – у першому півріччі 2015 року) було відображенням змін у надходженні капіталу та скорочення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції. Одним із проблемних питань, які потребують подальшого вирішення Турецькою Республікою, залишається наявність значного дефіциту рахунку поточних операцій. Позиціонування Туреччини як сімнадцятої країни за величиною економіки та сьомого найбільшого сільськогосподарського виробника в світі, провідного торговельного партнера для багатьох членів СОТ свідчить про її важливу роль у світовій економіці.

Також 19 та 21 січня 2016 року відбулося засідання Органу СОТ з огляду торговельної політики, під час якого було проведено 2-й огляд торговельної політики Грузії. Учасники обговорили звіти, підготовлені Урядом Грузії та Секретаріатом СОТ, консолідовані запитання та відповіді до розділів зазначених звітів. Це сприяло кращому розумінню основних напрямів торговельної та інвестиційної політики Грузії за час, що минув з дати попереднього огляду у 2009 році, а також викликів, які постають перед Грузією в даний час. За період між оглядами економіка Грузії продемонструвала відносно стабільні темпи зростання ВВП, покращення позицій у міжнародних рейтингах легкості ведення бізнесу, спроможність вирішувати проблемні питання завдяки зваженій макроекономічній політиці. Як і під час попереднього огляду, держави-члени відзначили досягнення Грузії у забезпеченні відкритості, прозорості та передбачуваності торговельного та інвестиційного режимів, подальшого спрощення митних процедур. Так, ставка тарифу в режимі найбільшого сприяння у розмірі 2 % в Грузії є однією з найнижчих в світі, і майже з 80 відсотків грузинського імпорту не стягується мито.

Грузія реалізувала значну кількість реформ, спрямованих на впорядкування, лібералізацію та спрощення торгівлі. Члени привітали ратифікацію Грузією Угоди про спрощення процедур торгівлі (ТФА), що може сприяти посиленню ролі Грузії як «транзитного коридору» в цьому регіоні. Грузія стала першою країною, яка в рамках цієї Угоди підтвердила СОТ виконання зобов'язань категорій «В» та «С». Крім того, в даний час Грузія розглядає можливості приєднання до угод СОТ про державні закупівлі та інформаційні технології, що буде значним внеском у діяльність СОТ та сприятиме залученню інвестицій. Члени також оголосили про підтримку курсу Грузії на євроінтеграцію, підкреслили прогрес, досягнутий Грузією у проведенні реформ у рамках ПВЗВТ Грузія – ЄС, висловили сподівання на покращення торговельного та інвестиційного середовища в

країні в результаті виконання зобов'язань в рамках ПВЗВТ Грузія – ЄС, а також позитивно оцінили ініціювання Грузією процедур з приєднання до Пан-Євро-Середземноморської конвенції про правила походження.

Позитивно були оцінені реформи у фіскальному секторі, зокрема зміни у податковому та митному режимах, які значною мірою обумовлені зобов'язаннями Уряду з гармонізації законодавства Грузії з *acquis communautaire* ЄС. Представник ЄС відзначив значний прогрес у зв'язку з політикою конкуренції, особливо з точки зору державної підтримки (субсидювання), і висловив задоволення створенням системи оповіщення, яка забезпечує інформацію по кожній державній допомозі. Ураховуючи значні досягнення Грузії в торговельній та економічній політиці за період між оглядами, на заході було також окреслено сфери, які мають значний потенціал для забезпечення подальшого розвитку – це, зокрема, туристичний сектор, який має широкі можливості для залучення туристів і потребує вирішення технічних питань стосовно впровадження порталу електронних віз (*e-visa portal*) для осіб, які бажають відвідати Грузію; удосконалення регуляторної політики у сфері харчової безпеки; телекомунікаційна сфера, зокрема питання розподілу частот; вплив положень нового Податкового кодексу на діяльність інвесторів в Грузії. Продовження проведення структурних реформ у Грузії посилять спроможність країни долати виклики, сприятиме залученню прямих іноземних інвестицій, диверсифікації промислового виробництва, зростанню продуктивності, збільшенню експорту і, таким чином, може забезпечити подальше стале зростання.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, вступ України до СОТ відкрив перспективи для розвитку національної економіки. Україна на абсолютно рівних умовах та правах з іншими членами організації бере безпосередню участь у формуванні новітніх правил торгівлі на світовому ринку у рамках поточного раунду багатосторонніх торговельних переговорів з метою максимального врахування національних інтересів нашої держави у торговельно-економічній сфері. Як член СОТ Україна отримала право використовувати механізм врегулювання суперечок в рамках СОТ, що сприяє справедливому вирішенню будь-яких суперечок з приводу дотримання положень угод СОТ, які можуть виникнути у країні з її торговими партнерами. У рамках зазначеного механізму було позитивно вирішено ряд важливих питань, а саме дискримінаційного оподаткування, ліцензування деяких видів української продукції. Україна продовжує використовувати цей механізм СОТ, оскільки це є частиною системних зусиль, спрямованих на забезпечення та розширення присутності українських товарів на міжнародних ринках.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Міжнародні стратегії економічного розвитку: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [Ю.Г. Козак, В.В. Ковалевський, Н.С. Логвінова та ін.]; ред. Ю.Г. Козак. – [2-е вид.]. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 355 с.
2. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/>.
3. Кривчик Г.Г. Україна в міжнародних організаціях: [навч. посіб.] / Кривчик Г.Г., Сergyin С.М., Шибко В.Я. – К.: АДЕФ-Україна, 2011. – 219 с.
4. Міжнародні стратегії економічного розвитку: навчальний посібник / [А.О. Задоя, В.В. Білоцерківець, О.О. Завгородня та ін.]; ред. А.О. Задоя. – К.: Знання, 2007. – 332 с.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
6. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>.
7. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>.
8. Інтеграція України в європейські правові, політичні та економічні системи: монографія / [В.А. Манжола, В.І. Муравйов, А.С. Філіпенко та ін.]; ред. Л.В. Губерський. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2007. – 320 с.

REFERENCES

1. Kozak Yu.H., Kovalevskiy V.V., Lohvinova N.S. and others, editor Kozak Yu.H. *Mizhnarodni stratehii ekonomichnoho rozvytku* [The international economic development strategies]: study guide for students in higher education. 2nd ed. Kyiv: Tsentru uchbovoi literatury Publ., 2009. 355 p. (Ukr)

2. Ofitsiyni sait Ministerstva zakordonnykh sprav Ukrainy [The official site of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine] [Electronic resource]. Retrieved from: <http://www.mfa.gov.ua/>. (Ukr)
3. Kryvchyk H.H., Serohin S.M., Shybko V.Ya. *Ukraina v mizhnarodnykh orhanizatsiakh* [Ukraine in international organizations]: study guide. Kyiv: ADEF-Ukraina Publ., 2011. 219 p. (Ukr)
4. Zadoia A.O., Bilotserkivets V.V., Zavorodnia O.O. and others, editor Zadoia A.O. *Mizhnarodni stratehii ekonomichnoho rozvytku* [The international economic development strategies]: study guide. Kyiv: Znannia Publ., 2007. 332 p. (Ukr)
5. Ofitsiyni sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [The official site of the State Statistics Service of Ukraine] [Electronic resource]. Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. (Ukr)
6. Ofitsiyni sait Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy [The official site of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine] [Electronic resource]. Retrieved from: <http://www.me.gov.ua/>. (Ukr)
7. Ofitsiyni sait Ministerstva finansiv Ukrainy [The official site of the Ministry of Finance of Ukraine] [Electronic resource]. Retrieved from: <http://www.minfin.gov.ua/>. (Ukr)
8. Manzhola V.A., Muraviov V.I., Filipenko A.S. and others, editor Huberskyi L.V. *Intehratsiia Ukrainy v yevropeiski pravovi, politychni ta ekonomichni systemy* [Ukraine's integration into European legal, political and economic systems]: monograph. Kyiv: VPTs «Kyivskiy universytet» Publ., 2007. 320 p. (Ukr)

РЕФЕРАТ

Козак Л.С. Регулювальна роль Світової організації торгівлі у забезпеченні стабільного функціонування системи міжнародних торговельних зв'язків / Л.С. Козак, О.В. Федорук // Управління проектами, системний аналіз і логістика. Ч.2: Серія «Економічні науки» – К.: НТУ, 2016. – Вип. 18.

У статті досліджено особливості регулювання міжнародної торгівлі в рамках СОТ; з'ясовано основні принципи діяльності Світової організації торгівлі; проаналізовано позитивні аспекти діяльності СОТ та недоліки в її функціонуванні; обґрунтовано перспективи для розвитку національної економіки у результаті набуття Україною членства в СОТ.

Об'єкт дослідження – процес гарантування економічної безпеки в міжнародних відносинах.

Мета дослідження – підвищення ефективності механізму забезпечення стабільного функціонування системи міжнародних торговельних зв'язків.

Методи дослідження – абстрагування, аналіз і синтез, індукція та дедукція, системний підхід.

Вступ України до СОТ відкрив перспективи для розвитку національної економіки. Україна на абсолютно рівних умовах та правах з іншими членами організації бере безпосередню участь у формуванні новітніх правил торгівлі на світовому ринку у рамках поточного раунду багатосторонніх торговельних переговорів з метою максимального врахування національних інтересів нашої держави у торговельно-економічній сфері. Як член СОТ Україна отримала право використовувати механізм врегулювання суперечок в рамках СОТ, що сприяє справедливому вирішенню будь-яких суперечок з приводу дотримання положень угод СОТ, які можуть виникнути у країни з її торговими партнерами. У рамках зазначеного механізму було позитивно вирішено ряд важливих питань, а саме дискримінаційного оподаткування, ліцензування деяких видів української продукції. Україна продовжує використовувати цей механізм СОТ, оскільки це є частиною системних зусиль, спрямованих на забезпечення та розширення присутності українських товарів на міжнародних ринках.

Прогнозні припущення щодо розвитку об'єкта дослідження – удосконалення механізму гарантування економічної безпеки в міжнародних відносинах.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: СВІТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ, ГЕНЕРАЛЬНА УГОДА З ТАРИФІВ І ТОРГІВЛІ, СИСТЕМА МІЖНАРОДНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ, ПРИНЦИП НАЙБІЛЬШОГО СПРИЯННЯ, ПРИНЦИП НАЦІОНАЛЬНОГО РЕЖИМУ, ТОРГОВЕЛЬНА ПОЛІТИКА, РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ.

ABSTRACT

Kozak L.S., Fedoruk O.V. The regulatory role of the World Trade Organization in ensuring of stable functioning of the system of international trade links. / Kozak L.S., Fedoruk O.V. // Project management, systems analysis and logistics. Part 2: Series «Economics» – K.: NTU – 2016. – Vol. 18.

The article explores features of regulation of international trade within the WTO framework; ascertains basic principles of activity of the World Trade Organization; analyzes positive aspects of activity

of WTO and shortcomings in its functioning; substantiates prospects for development of the national economy as a result Ukraine gained membership in WTO.

Object of research – the process of economic security in international relations.

Purpose of study – improving efficiency of the mechanism of ensuring of stable functioning of the system of international trade links.

Methods of research – method of abstracting, analysis and synthesis, induction and deduction, system approach.

Ukraine's accession to the WTO has opened prospects for development of the national economy. Ukraine on an absolutely equal conditions and rights with other members of the organization accepts direct participation in the formation of new rules of trade in the world market within the framework of current round of multilateral trade negotiations with the aim of maximum consideration of national interests of our state in the trade and economic sphere. As a WTO member Ukraine has received the right to use the dispute settlement mechanism within the WTO framework, which promotes equitable solution of any disputes concerning compliance with the provisions of WTO agreements that may arise in the country with its trading partners. Within the framework of this mechanism has been positively resolved a number of important issues, namely the discriminatory taxation, licensing of some types of Ukrainian products. Ukraine continues to use this mechanism of the WTO, because it is part of systemic efforts to provide and expand the presence of Ukrainian goods on international markets.

Forecast assumptions about the object of study – improvement of the mechanism of ensuring economic security in international relations.

KEYWORDS: WORLD TRADE ORGANIZATION, GENERAL AGREEMENT ON TARIFFS AND TRADE, SYSTEM OF INTERNATIONAL TRADE LINKS, PRINCIPLE OF MOST FAVORED, PRINCIPLE OF NATIONAL TREATMENT, TRADE POLICY, REGULATION OF INTERNATIONAL TRADE.

РЕФЕРАТ

Козак Л.С. Регулирующая роль Всемирной торговой организации в обеспечении стабильного функционирования системы международных торговых связей / Л.С. Козак, О.В. Федорук // Управление проектами, системный анализ и логистика. Ч.2: Серия «Экономические науки» – К.: НТУ, 2016. – Вып. 18.

В статье исследованы особенности регулирования международной торговли в рамках ВТО; выяснены основные принципы деятельности Всемирной торговой организации; проанализированы позитивные аспекты деятельности ВТО и недостатки в ее функционировании; обоснованы перспективы для развития национальной экономики в результате обретения Украиной членства в ВТО.

Объект исследования – процесс обеспечения экономической безопасности в международных отношениях.

Цель исследования – повышение эффективности механизма обеспечения стабильного функционирования системы международных торговых связей.

Методы исследования – абстрагирование, анализ и синтез, индукция и дедукция, системный подход.

Вступление Украины в ВТО открыло перспективы для развития национальной экономики. Украина на абсолютно равных условиях и правах с другими членами организации принимает непосредственное участие в формировании новых правил торговли на мировом рынке в рамках текущего раунда многосторонних торговых переговоров с целью максимального учета национальных интересов нашего государства в торгово-экономической сфере. Как член ВТО Украина получила право использовать механизм урегулирования споров в рамках ВТО, что способствует справедливому решению любых споров по поводу соблюдения положений соглашений ВТО, которые могут возникнуть в страны с ее торговыми партнерами. В рамках указанного механизма был положительно решен ряд важных вопросов, а именно дискриминационного налогообложения, лицензирования некоторых видов украинской продукции. Украина продолжает использовать этот механизм ВТО, поскольку это является частью системных усилий, направленных на обеспечение и расширение присутствия украинских товаров на международных рынках.

Прогнозные предположения о развитии объекта исследования – усовершенствование механизма обеспечения экономической безопасности в международных отношениях.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ВСЕМИРНАЯ ТОРГОВАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ, ГЕНЕРАЛЬНОЕ СОГЛАШЕНИЕ ПО ТАРИФАМ И ТОРГОВЛЕ, СИСТЕМА МЕЖДУНАРОДНЫХ ТОРГОВЫХ

СВЯЗЕЙ, ПРИНЦИП НАИБОЛЬШЕГО БЛАГОПРИЯТСТВОВАНИЯ, ПРИНЦИП НАЦИОНАЛЬНОГО РЕЖИМА, ТОРГОВАЯ ПОЛИТИКА, РЕГУЛИРОВАНИЕ МЕЖДУНАРОДНОЙ ТОРГОВЛИ.

АВТОРИ:

Козак Людмила Степанівна, кандидат економічних наук, професор, Національний транспортний університет, завідувач кафедри «Економіка», e-mail: kaf-ekonomika_ntu@bigmir.net, тел. +380442803016, Україна, 01010, м. Київ, вул. Суворова, 1, к. 314.

Федорук Олеся Володимирівна, кандидат економічних наук, Національний транспортний університет, доцент кафедри «Економіка», e-mail: kaf-ekonomika_ntu@bigmir.net, тел. +380442803016, Україна, 01010, м. Київ, вул. Суворова, 1, к. 314.

AUTHOR:

Kozak Liudmyla S., Ph.D., professor, National Transport University, head, department of Economics, e-mail: kaf-ekonomika_ntu@bigmir.net, tel. +380442803016, Ukraine, 01010, Kyiv, Suvorova str., 1, of. 314.

Fedoruk Olesia V., Ph.D., National Transport University, associate professor, department of Economics, e-mail: kaf-ekonomika_ntu@bigmir.net, tel. +380442803016, Ukraine, 01010, Kyiv, Suvorova str., 1, of. 314.

АВТОРЫ:

Козак Людмила Степановна, кандидат экономических наук, профессор, Национальный транспортный университет, заведующий кафедрой «Экономика», e-mail: kaf-ekonomika_ntu@bigmir.net, тел. +380442803016, Украина, 01010, г. Киев, ул. Суворова, 1, к. 314.

Федорук Олеся Владимировна, кандидат экономических наук, Национальный транспортный университет, доцент кафедры «Экономика», e-mail: kaf-ekonomika_ntu@bigmir.net, тел. +380442803016, Украина, 01010, г. Киев, ул. Суворова, 1, к. 314.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Бондаренко Є.В., доктор економічних наук, професор, Національний транспортний університет, професор кафедри «Економіка», Київ, Україна.

Попова В.В., доктор економічних наук, професор, Національна академія статистики, обліку та аудиту, завідувач кафедри «Економіка підприємств», Київ, Україна.

REVIEWER:

Bondarenko Ye.V., Ph.D., Economics (Dr.), professor, National Transport University, professor, department of Economics, Kyiv, Ukraine.

Popova V.V., Ph.D., Economics (Dr.), professor, National Academy of Statistics, Accounting and Auditing, head, department of Economics of Enterprises, Kyiv, Ukraine.